

telovadbo, ker »cilj pouka je vendar vzgojni — ne pa mehanično ponavljanje pretelevadčevih (Vorturner — ker ni vadiatelja, op. pis.) vaj.«

Saj je vendar že tov. Michler povedal, kaj naj bo smoter telovadbe na ljudskih, mestnih in srednjih šolah. (»Učit. Tov.« z dne 7. marca t. l.) In ta namen je že davno imel tudi Sokol, ko je vedno prav po Tyršu poudarjal tako telesno, moralno, npravnstveno in duševno vzgojo, ki ne pripusti, da bi narod telesno, moralno ali duševno propadel. Gasparijev tu navedeni smoter velja za sedaj; za nas vse bodoče učitelje telovadbe mora pa biti namesto pomisljaja še »telesno, npravnstveno in duševno« vzgojni. Ako se more to troje (pri Gaspariju v pomisljaju) doseči le s potujočo telovadbo — jaz bi ji rekel v najboljšem slučaju izlet — in z igrajočo telovadbo — ki bi ji morda tudi lahko rekli le: igra — doseči, bi dvomi!

Da pa imajo vse vaje pod milim nebom neizmerno vrednost pred vajami v zatohlih in prašnih prostorih, razume pač vsak. Zato jih je Sokol prevzel s sporu vred v svoje področje, dr. Ambrožič pa v listu »Sokol« št. 4. iz t. l. njih potrebo zdravniško utemeljil.

To-le, da je »Popotnik« v št. 4. pri Gasparijevi besedi o telovadbi omenil, da »podrobni učni nacrt v tem smislu (Gasparijevem) sestavlja Ivan Michler, me je iz ljubezni do naroda in zato tudi do predmeta gnalo, da povem v svrhu sestave telovadnega (ne kakega igrajočega, potujočega ali športnega) učnega nacarta svoje pomisleke, ki mi nikomur ne vsilujem.

Ker je delo veljavno in ne samo za par let, temveč lahko za več rodov dobro ali slabo sestavljeno, je škoda dela in truda, če bi nacrt ne odgovarjal udejanskim potrebam in pravemu smotru.

Zato bi prav tovarisko svetoval Michlerju, naj v svrhu sestave telovadnega nacarta predela poleg različnih dobrih opisov o gojenju športov cez vse potrebni Tyrsev telovadni sestav. Ne skodovalo bi prebrskati tudi francoskega, italijanskega, belgijskega in drugega. Tov. Lajovic je tudi cutil potrebo, ko je namignil o bodoči opomoci Nemicev — samo: je kar brz odrezal in območnik. Iz teh bi bilo treba izsušiti vse dobro ter napraviti to, na kar se bodo nastopili lanko se taki »učitelji« netelovadci, ki »sami komaj začaste glavnim težnjam«.

Preavsem pa naj se drži Ivana Bajzija »predlogov o reformni telesne vzgoje«, kjer je imenovani tovariš kot učitelj in telovadec mojstrsko premostil šolski, sokolski in narodni ali državni smoter telesne vzgoje. Istotako je častno resil vprašanje, komu bodi poverjena telesna vzgoja mladine. Ako bo upošteval ta nasvet, bo sestavil telovadni nacrti prav in zato v drugem smislu, kot pa ga obeta tovariš Gaspari. (»Učit. Tovaris« z dne 21. maja t. l.)

Hi koncu, ker je vse eno stvarno, željo zastopnikom slovenskega Sokolstva! Zai se mi, da smem vsaj v imenu učiteljstva naše Zaveze prositi zastopnike SSZ to-le: Ko boste na Vidov dan, dne 28. junija t. l. zborovali pri ustanovitvi Sokolskega Saveza SHS v Novem Sadu, povzdignite močno svoj glas o pravem sokolskem namenu tako, da boste posvetili v bistvo sokolske misli vsem! Ne odmaknite se niti za las od tega, kar je edino sokolskega! Dopovejte onim bratom, da smo slovenski učitelji pripravljene storiti v korist našega jugoslovanskega naroda vse: to je vzgajati ga telesno, npravnstveno in duševno dobro tako daleč, da bi zaradi teh napak nikdar ne propadel, nikakor pa da ne moremo stremiti za tem, da bi sodelovali kjersibodi kot kaki cestnopometasti, žandarski, policajski, orožni ali taki in enaki pomočniki! Proti temu smo zato, ker ljubimo svojo državo in ker imamo zgled v rajni Avstriji, kam pride državna uprava, ako goji med narodnimi društvi te vrste posel; pri Čehih pa nasprotni zgled: da vstane še tako tlačen narod, ako živi po teh načelih, kot jih ima češki narod in pravo Sokolstvo. Povejte jim, ako bo Sokolstvo udejstvovalo svoje delo tako, kot si ga je pri nas na Slovenskem že začrtalo, bo lahko roko v roki s šolo vred doseglo to, česar ne doseže država ne z ukazi, ne z naredbami!

Iz Jugoslavije.

— Višji šolski svet. Prihodnja seja višjega šolskega sveta se vrši v četrtek, dne 12. t. m. Začetek ob 8. zjutraj.

— Goriškim učiteljem beguncem v znanje in uvaževanje. 1. Oni tovariši in tovarišice, ki jim je bilo z dekretom višjega šolskega sveta priznано napredovanje v višji plačilni razred, oziroma stopnjo že s 1. junijem 1919. naj prosijo za pomaknitev v dotični razred naravnost pri viš-

jem šolskem svetu v Ljubljani; prošnji je priložiti gori omenjeni dekret. — 2. Na Koroskem nameščeni tovariši (tovarišice), ki niste še v posesti svoječasno viš. šol. svetu predloženih uradnih spisov, obrnite se na tovarišico Jadvigo Strelovo, t. č. bivajočo v Vojniku pri Celju, ki je na sestanku dne 17. aprila prevzela vse spise, jih ponesla v Pliberk, da vam jih vroči ob priliki zborovanja. Dogodki na Koroskem so to onemogočili, tovarišica je rešila spise in so na varnem. To v pomirjenje onim, ki so bili v skrbeh. — 3. Tovariši vpokojenci in vdove, ki ste redno dobivali svoje prejemke pri davčnih uradih, odnosno pri dež. finančni blagajnici v Ljubljani, bodete te še nadalje dobivali tamkaj proti nekolikovanju pobotnici do konca septembra; od 1. oktobra t. l. dalje se vam bodo pa izplačevali prejemki potom blagajnice poštno-čekovnega urada v Ljubljani. — Vsi ostali dobe svoje prejemke z doplačili že sedaj izplačane potom blagajnice poštno-čekovnega urada v Ljubljani. Vpošiljanje pobotnice odpade. — 4. Vsakdo je dolžan v svojem in v interesu poslovanja takoj naznaniti morebitno izpremembo bivališča, in sicer vpokojenci in vdove knjigovodstvu dež. vlade za notranje zadeve, aktivni pa deželnemu knjigovodstvu, vse druge izpremembe pa vsi višjemu šolskemu svetu v Ljubljani.

— Štipendije in podpore ministrstva za poljedelstvo. Ministrstvo za poljedelstvo namerava razpisati štipendije in podpore za strokovno izobrazbo v kmetijstvu, živnozdravništvu in hidrotehniki na visokih in srednjih strokovnih šolah in za praktično izobrazbo po končanem strokovnem študiju. Štipendije se bodo razpisale v »Študentih Novinah«, in morajo prošilci pravočasno vložiti svoje prošnje, ker se na poznejše prošnje ne bo oziralo pri odločanju štipendij. Vse druge podrobnosti se zvedo pri oddelku za kmetijstvo deželne vlade za Slovenijo v Ljubljani.

— Tomaž Lukančič †. V svojem rojstnem kraju — v Kamnjah na Goriškem — je umrl pretekli mesec tovariš Tomaž Lukančič. Služboval je na različnih krajih goriške okolice, nazadnje kot učitelj-voditelj na ljudski šoli v Gabrijah pri Sovodnjah ob Soči, kjer je bil malo pred izbruhom vojne vpokojen po 40letnem uspešnem in trudopolnem službovanju. Kot pensionist in samec se je tov. Lukančič podal v rojstno mu vas, kjer je nameraval živeti na svoja stara leta. Sredi cvetja in sadja si je sezidal tu na prijaznem gričku svoj lastni dom, v katerem pa mu je bilo usojeno preživeti le nekoliko kratkih let. Tov. Lukančič je bil velik prijatelj prirode ter strasten lovec. Med tovariši je bil jako priljubljen in spoštovan mož, saj spoštovali in ljubili so ga vsi, ki so ga poznali. Počivaj v miru v domači zemlji Ti zlata učiteljska duša!

— Tovariš Fran Kocbek, nadučitelj v Gornjem gradu, je prevzel nadzorstvo nad celjsko podružnico »Deutsch-Österr. Alpenvereina«.

— Iz Rateč pri Beli peči poročajo, da so Lahi v belopeško šolo uvedli italijanski pouk, čeprav tamkaj ni niti enega otroka, ki bi umel ta jezik.

— Odkritje nagrobnega spomenika pok. A. Grčarju se vrši v četrtek, t. j. 12. junija, ob 3. popoldne v Radovljici. Tovariši pevci imajo ob 2. popoldne isti dan skupno vajo v šolskem poslopju. Ker je bil pok. A. Grčar zastopnik učiteljstva v okrajnem šolskem svetu in splošno priljubljen, je pričakovati obilne udeležbe.

— V Tržiču na Gorenjskem nameravajo ustanoviti deško meščansko šolo.

— Iz Mirne nam pišejo: Dne 30. maja zjutraj je umrl za srčno kapjo tukajšnji nadučitelj tov. Matej Jenko. Pogreba dne 1. junija se je udeležilo obilo ljudstva, pa tudi lepo število tovarišev in tovarišic je spremilo priljubljenega tovariša na zadnji poti. — Pokojni Jenko, ki je bil član Slomškove Zveze, je bil mirna duša, poštenjak skozi in skozi ter značaj, kakršnih najdeš malo. — Časten mu spomin! Ostalim pa naše odkrito sožalje!

— Kdaj sključijo anketo, ki določi učni nacrt za meščanske šole? Po sklepu občinskega sveta se že jeseni otvorijo v Ljubljani meščanske šole. Učne načrte so mestne osemrazrednice že sestavile in tudi predložile mestnemu šolskemu svetu. Kdaj jih dobi anketa v pretres in odobrenje, pa ne vemo. Mislimo, da je zadeva kar najnujnejša. Treba je takoj začeti z vsjo resnostjo s pripravami, sicer vsi lepi in hvalevredni sklepi občinskega sveta cstanajo na papirju.

— Iz Maribora nam poročajo, da se je tja vrnila iz Č. Kostelca na Češkem rodovina profesorja dr. Lj. Pivka, ki so jo avstrijske oblasti kruto preganjale. Profesorju dr. Pivku so namenili vislice, njegove ljudi so vlačili po ječah. Sedaj je konec krutostim, ker je zmagala pravica.

Srednješolske vesti.

Dr. Korošec in belgrajski maturanti. Klub belgrajskih maturantov je izvolil za svojega pokrovitelja min. podpredsednika dr. A. Korošca, ki je pokroviteljstvo tudi prevzel in obljubil, da bo skrbel za klub. Klub belgrajskih maturantov je tudi sklenil, da priredi potovanje v Zagreb, Ljubljano, Dubrovnik, Mostar in Sarajevo.

Pazinska gimnazija. Lahi so pazinsko hrvatsko gimnazijo zatvorili že početkom meseca marca. Ker je pa še več dijakov, ki niso dovršili gimnazije, je dovolil tržaški guverner, da napravijo maturanti in ostali dijaki izpite na italijanski gimnaziji, toda v hrvatskem jeziku.

Književnost in umetnost.

Popotnik, štev. 4. Vsebina: Razprave: 1. Dr. Franc Derganc: William James. — 2. Pav. Fiere: iz načrta preustrojitve naših ljudskih in mescanskih sol ter učiteljske izobrazbe. — 3. P. Solitue—J. vuga: Gibanje delovne sole v luci realnega nazora. — 4. I. one Gaspari: beseda o telovadbi. — Iz soskega dela: 5. Fr. Karbas: Kako poučujem zgovorno v sedanjem času. — 6. Regina Gobec: Glasovanje v prvem šolskem letu. — 7. Fr. Karbas: Kako sem ponavljal skladnjo — razgled: A. Slovstvo: Dr. Bogdan Berč: Dojenček (—) — Vladimir Levstik: Zapiski rine Gramontove (Dr. S.). — Mlada Jugoslavija 3.—4. (Fr. Kranjc). — Zvonček 1.—2. (—). — Sokol. B. Casopisni vpogled. C. To in ono: Psihologija in umetnost poučevanja. — Enotna sola na Svedskem. — Potovalne šole v tujini (Fr. Kranjc). — Zakon o organizaciji ljudskih tečajev o državljanski vzgoji na Češkem.

Orkestralno društvo »Glasbene Matice«. Kot bistveno obstojni del društva »Glasbene Matice« se je osnovalo na ustanovnem zborovanju v nedeljo, dne 18. t. m., orkestralno društvo »Glasbene Matice« s sedežem v Ljubljani, ki je njega namen gojiti resno instrumentalno, v prvi vrsti slovensko glasbo. Sestavil se je poslovni red društva in izvolil začasni odbor. Društvo šteje že lepo število izvršujočih članov in bo pričelo v najkrajšem času s skupnimi vajami v godalnem orkestru (gosi, viola, čelo, kontrabas) pod vodstvom dirigenta prof. Jeraja, ki je bil dolgo vrsto let koncertni mojster na dunajski dvorni operi in v filharmoničnem orkestru. Ljubitelji glasbe, ki se čutijo zmožne sodelovati v orkestru, se kot novi člani lahko prijavi pri imenovanem g. dirigentu tik pred skupnimi orkestralnimi vajami, ki se bodo vršile v veliki dvorani »Glasbene Matice« in se bodo razglašale na društveni deski v veži »Glasbene Matice«.

»Jugoslovanska mučenika Zrinski in Frankopan« se zove brošura, ki jo je izdelala Tiskovna zadruga v Mariboru. Spisal jo je profesor Matija Pirce. Cena 1 K. Manj kot 10 iztiskov se ne pošilja. Brošurica je posebno pripravna za šolsko mladino. Vsebina brošurice je zanimiva: izvor Zrinskih in Frankoponov, zarota, usoda zadnjih Zrinskih in Frankoponov ter prevoz zemeljskih ostankov Zrinskega in Frankopana v domovino. Brošurico toplo priporočamo.

Zahvala slavnega kiparja Ivana Meštrovića. Ivan Meštrović, čigar veliko umetniško delo »Kosovski dom« je vlada kupila, je poslal ministru prosvete Davidoviću zahvalno pismo, v katerem izražja svojo radost, ker je vlada omogočila, da je delo, ki proslavlja narodno vstajenje, na razpolago vsemu narodu.

Prvi natisk Pirčeve »Kratke zgodovine Slovencev, Hrvatov in Srbov« je

razprodan. Ker so se tiskarski stroški povečali, je cena novemu natisku K 2.— za komad.

ZA REZERVNI SKLAD ZAVEZE.

Prostovoljni organizacijski davek.

(Sklep upravnega odbora Zaveze z dne 27. decembra 1918.)

XXIII. izkaz.

Po 100 K: Društvo upokojenega učiteljstva v Sloveniji. Po 12 K: Učiteljski klub v Dobovi. Po 5 K: Podobnikar Pavel Dobrova pri Ljubljani. — Današnji izkaz: 117 K. Prej izkazanih 5665 K. Skupaj 5782 kron. Ivan Petrič, Ljubljana—Sp. Št.

Z 22. števil. »Učiteljskega Tovarisa«.

sem se prostovoljno odpovedal uredniškemu poslom. Vse sotrudnice in sotrudnike, ki so me tekom dvasleht let mojega uredniškovanja požrtvovalno in vztrajno podpirali, ob tej priliki iskreno zahvaljam za njihovo pomoč! Ves čas me je vodila poštena volja, da po svojih najboljših močeh služim stanu in šoli. S to zavestjo se posloviljam.

Ljubljana, dne 28. maja 1919.

E. Gangl.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

R. B. v A.: Vprašanja nismo priobčevali, ker Kalteneggerja ni več v Ljubljani. Deditivno se je preselil v Nemško Avstrijo.

Šolsko vodstvo v T.: Rokopis (praznaprav prepis) je nečitljiv, zato ga ne moremo porabiti. Napravite posnetek samega razločno pisavo in nam ga pošljite!

Ob Savo: Pozdrav — preden pošljete! Glej današnje obvestilo! Morda dostaviš ali izpremeniš. Pošljite!

Bled I: Naznanite prej in povejte, ostanete tudi potem v službi.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Fran Marolt.

Last in založba »Zaveze jugoslovanskega učiteljstva«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Izšla je:

Kratka srbohrvatska slovnica za Slovence.

Sestavil dr. Josip Mencej.

— Cena 2 kroni. —

V Ljubljani 1919. — Nat

tisnila in založila Učiteljska tiskarna.

Naročila sprejema Učiteljska tiskarna v Ljubljani, Frančiškanska ulica številka 6.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica »Učiteljskega konvikta« v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

Promet do 31. maja 1919 K 165.842

Uradne ure: Vsak četrtek in vsako soboto do 12. ure popoldne.

Tožnim srcem javljamo prežalostno vest, da je naš ljubi soprog, oče, brat, stric in svak, gospod

MATEJ JENKO,

nadučitelj na Mirni

danes, 30. maja, ob pol 7. uri zjutraj nenadoma preminul, star 41 let.

Pogreb predragega pokojnika se je vršil v nedeljo, dne 1. junija ob 3. uri popoldne na pokopališče k sv. Heleni.

Mirna, 30. maja 1919.

Ljudmila Jenko roj. Mazgon, učiteljica, soproga.

Ljudmila, Mimi, Ela, Lidija, Marijan, otroci.